

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

Факультет соціально-економічної освіти

“Затверджено”

На засіданні Приймальної комісії
НПУ імені М. П. Драгоманова
протокол № 7 від «29» січня 2020р
Голова Приймальної комісії
_____ Андрущенко В. П.

“Рекомендовано”

Вченою радою факультету
соціально-економічної освіти
протокол № 3 від «22» жовтня 2019р.
Голова Вченої ради
_____ / Євтух В. Б.
підпис ПІБ

Програма вступного фахового випробування (співбесіди)

з соціології

для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства,
при вступі на навчання для здобуття ступеня

«Бакалавр»

на базі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня

«Молодший спеціаліст»

Спеціальність 054 «Соціологія»

Київ – 2020

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

Вступне фахове випробування з дисципліни «Соціологія» на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» буде проводитися у формі фахової співбесіди за програмними питаннями.

Абітурієнти на початку співбесіди обирають програмні питання і готуються до відповіді протягом 30 хвилин. Фахову співбесіду проводяться індивідуально з кожним абітурієнтом два члени предметної комісії, склад якої затверджений наказом Факультету. Термін проведення співбесіди 10-15 хвилин з кожним із абітурієнтів.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні.

В ході фахового випробування абітурієнти мають відповісти на запитання, які представляють теоретичну складову дисциплін, покладених в основу розробки програми вступного фахового випробування.

При висвітленні теоретичного питання абітурієнту необхідно продемонструвати ґрунтовні знання щодо цілісного уявлення про суспільство, закони функціонування і розвитку сучасного суспільства, опанування наукового знання про соціальну реальність, навчитися розуміти, інтерпретувати і використовувати в професійній діяльності основні теоретичні і практичні положення соціології, данні конкретно-соціологічних досліджень, формування соціологічного мислення майбутніх спеціалістів. Сучасний магістр повинен поєднувати широку фундаментальну науково-практичну підготовку, досконало володіти своєю спеціальністю, безперервно поповнювати свої знання, вміти на практиці застосовувати принципи наукової організації праці, володіти передовими методами керівництва студентськими колективами, навичками наукової, педагогічної та виховної роботи.

2 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТА НА ВСТУПНОМУ ФАХОВОМУ ВИПРОБУВАННІ

<i>За шкалою університету</i>	<i>Визначення</i>	<i>Характеристика відповідей абітурієнта</i>	
		<i>на питання теоретичного змісту</i>	<i>Національна шкала оцінювання</i>

0-99 Бали	Низький	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання білету; його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Не володіє категоріальним апаратом про структуру соціологічного знання	Незадовільно
100-139 Балів	Задовільний	Відповіді на питання білету осять фрагментарний характер, характеризуються відтворенням знань на рівні запам'ятовування. Абітурієнт поверхово володіє умінням міркувати, відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту запитання	Задовільно
140-169 Балів	Достатній	У відповідях на питання білету допускаються деякі неточності або помилки непринципового характеру. абітурієнт демонструє розуміння навчального матеріалу на рівні опрацювання та аналізу соціологічних джерел. Помітне прагнення абітурієнта логічно давати відповіді при відповіді на питання білета	Добре
170-200 Балів	Високий	Абітурієнт дає повну і розгорнуту відповідь на питання білету. Його відповіді свідчать про розуміння матеріалу на рівні аналізу зв'язків та закономірностей, характеризуються логічністю і послідовністю суджень, без включення випадкових і випадання істотних з них	Відмінно

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 0-99 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до НПУ імені М. П. Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів

предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

Фахова комісія аналізує результати співбесіди методом експертної оцінки й колегіально приймає рішення: про «рекомендовано до зарахування» або «не рекомендовано до зарахування» з урахуванням співбесіди з мови (української, російської)

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

Теоретичні знання повинні відповідати рівням засвоєних знань відповідно до виділених положень за такими основними блоками:

4.1. Соціологія – наука про суспільство.

Якісні зміни в суспільному розвитку та суспільні потреби, як умови виникнення соціологічної науки. Роль фундаментальних відкриттів природничих наук, філософських, економічних, політологічних теорій в підготовці теоретичних передумов виникнення самостійної науки про суспільство. Вплив економічних, соціальних, політичних факторів на становлення соціології як самостійної науки. Місце історико-соціологічних знань в одержанні нових даних про суспільство. Загальна панорама сучасної соціології. Структура соціологічної науки. Рівні дослідження: макро- та мікросоціологія. Методологічні основи соціології, плюралізм позицій.

4.2. Основні етапи і тенденції розвитку соціологічної думки.

Соціологія: історія становлення та розвитку. Теоретичні та соціальні передумови виникнення соціології як самостійної науки. Історія соціології як навчальна дисципліна. Теоретичні засади історії соціології. Предметна область історії соціології. Місце історії соціології в структурі соціологічного знання. Міждисциплінарні зв'язки історії соціології. Особливості історичного розвитку соціологічного знання, зв'язок його еволюції з історією суспільства та культурними традиціями. Головні етапи розвитку соціологічної думки: критерії періодизації соціології. Визначення поняття наукової школи в соціології. Класифікація наукових шкіл та теорій соціології. Соціологічна теорія, як система логічно взаємозв'язаних понять та принципів. Парадигмальний плюралізм соціологічного знання. Значення історії соціології для розвитку сучасних наук про суспільство.

4.3. Українська соціологічна думка кін. ХІХ — початку ХХ ст.

Дослідження Женевського гуртка українських вчених як початок самостійного соціологічного знання. Вплив західних соціологів на його становлення. Соціологічні погляди С. Подолинського, М. Драгоманова і Ф. Вовка. Неопозитивізм в українській соціології, вплив на його розвиток творчого доробку російсько-американського соціолога П. Сорокіна. Погляди видатного українського соціолога І. Ковалевського, його соціологічна система. Роль

творчості І. Франка у становленні національної свідомості українського народу. Внесок М. Грушевського у розвиток української соціології. Методологічні розробки у соціології Б. Кістяківського. «Теорія зв'язків» С. Дністрянського. М. Туган-Барановський про місце соціології в системі суспільних наук, значення господарської діяльності у суспільному житті, класову боротьбу. Чинники, що стримували розвиток української соціології у післяреволюційний період.

4.4. Сучасний розвиток української соціології

Соціологія радянського періоду та її криза. Радянська соціологія 20 – 30-х рр. ХХ сторіччя. Поступове "відродження" соціології на межі 50 – 60-х рр. ХХ ст. Організація наукової та, зокрема, соціологічної діяльності в діаспорі. Соціологічні праці науковців діаспори, їх класична українська тематика. Наукове товариство імені Т. Г. Шевченка - найдавніша вітчизняна академічна наукова інституція. Соціологічні концепції М. Шаповала, О. Бочковського, В. Липинського. Ідеологічна "відлига" і "реабілітація" прикладної соціології. Соціологічна наука України після "перебудови". Роль Соціологічної асоціації України у становленні соціологічної науки. Основні напрями розвитку соціології у сучасній Україні.

4.5. Об'єкт, предмет соціологічного знання

Знання про суспільство та соціологія. Соціологія як наука. Поняття соціального. Багатовимірність соціальних ситуацій. Основні функції соціології. Соціологія в системі наук про суспільство.

4.6. Структура соціологічного знання

Структура системи соціологічного знання. Соціологічна теорія, її типи, рівні та способи побудови. Спеціальні соціологічні теорії. Галузеві соціологічні теорії. Соціологічні дослідження як інструмент пізнання соціальної реальності. Взаємодія елементів системи соціологічного знання. Рівні дослідження: мікро-, мезо -, макро – та глобальна соціологія.

4.7. Теоретична соціологія та соціологічна уява

Загальна соціологічна теорія. Основні принципи загальної соціологічної теорії. Понятійно-категоріальний апарат соціологічної науки, його роль у пізнанні соціального життя. Соціологічне теоретизування, мислення та уява. Соціологічна уява в соціологічних теоріях. Соціологічні парадигми.

4.8. Суспільство: сутність, типи, тенденції розвитку

Еволюція уявлень про суспільство та теорії його походження. Сутність поняття суспільство, його основні ознаки. Характеристика суспільства як соціальної системи.

Основні компоненти суспільства як соціальної системи. Типологізація суспільств. Характерні особливості сучасного суспільства. Теорія модернізації.

4.9. Соціологія культури

Соціальна сутність культури. Структурні елементи культури: мова, цінності, норми, зразки поведінки. Рівні, види та форми прояву культури в житті людини та суспільства.

Функції культури. Сутність і зміст культурної динаміки. Зміни в культурі.

4.10. Соціальна структура суспільства

Сутність соціальної структури суспільства. Типологія елементів соціальної структури.

Соціальні статуси і ролі – головні сполучені елементи соціальної структури суспільства. Соціальна диференціація та соціальна стратифікація. Історичні типи стратифікації. Поняття соціальної мобільності. Види соціальної мобільності. Стратифікація та мобільність у сучасному суспільстві.

4.11. Соціальні інститути суспільства і соціальні організації

Інституалізація як соціальний феномен. Соціальні інститути як засоби організації, управління та регулювання системою суспільних відносин. Види, функції та дисфункції соціальних інститутів. Поняття соціальної організації. Організація як складова соціальної структури суспільства. Основні риси соціальної організації. Типи організацій. Формальні та неформальні організації. Роль і значення організації в сучасному суспільстві.

4.12. Соціальні зміни та соціальні процеси

Соціальні зміни: поняття та види. Концепції соціальних змін. Структура і механізми соціальних змін. Фактори соціальних змін. Соціальний розвиток і соціальний прогрес. Соціальні зміни та соціальна стабільність. Соціальні процеси та їх різновиди. Революція як форма соціальних змін. Модерн та модернізація. Поняття модернізації. Види модернізації.

4.13. Соціологія особистості

Соціологічні підходи до вивчення особистості та її місця в суспільстві.

Соціологічна структура особистості. Особистість і соціальне середовище.

Сутність соціалізації особистості. Етапи та моделі соціалізації. Агенти та інститути соціалізації. Проблеми взаємодії особистості та суспільства в умовах трансформації суспільства.

4.14. Соціальна взаємодія, соціальні відносини та соціальний контроль

Визначення сутності і механізмів соціальної дії. Соціальна взаємодія та соціальні зв'язки. Соціальні відносини та соціальні конфлікти. Класифікація соціальних конфліктів. Причини, динаміка та форми розв'язання соціальних конфліктів.

4.15. Девіантна поведінка та соціальний контроль

Девіантна поведінка, її сутність та види. Причини девіації. Основні теорії девіації.

Поняття соціального контролю. Види соціального контролю. Функції соціального контролю. Формальний й неформальний контроль. Самоконтроль. Соціальні норми та норми права, їх функції. Норми права і норми моралі. Соціальні санкції, їх види.

4.16. Соціологія освіти.

Науковий статус соціології освіти. Предмет і об'єкт соціології освіти. Основні категорії та поняття соціології освіти. Завдання та актуальні проблеми соціології освіти. Методологія і методи дослідження в соціології освіти. Міждисциплінарні зв'язки соціології освіти. Суспільне призначення соціології освіти. Особливості функціонування освіти як соціального інституту в Україні.

4.17. Соціологія сім'ї як галузь соціологічного знання.

Шлюб і сім'я як об'єкт соціологічного дослідження. Соціологія сім'ї як спеціальна соціологічна теорія. Предмет та об'єкт соціології сім'ї. Зміст понять «шлюб» та «сім'я». Сімейно-шлюбні стосунки в дослідженнях соціологів. Стан

та тенденції шлюбно-сімейних відносин в Україні.

5. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в НПУ імені М. П. Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

На факультеті створені належні умови для забезпечення навчання таких осіб.

6. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Факультет соціально-економічної освіти

Ступінь: **«Бакалавр»**

Галузь знань: **05 Соціальні та поведінкові науки**

Спеціальність: **054 «Соціологія»**

На базі ОКР: **«Молодший спеціаліст»**

**Вступне фахове
випробування**

Екзаменаційний білет № 5

1. Предмет та об'єкт соціології освіти.
2. Соціальні інститути. Види та функції.
3. Девіантна поведінка, її сутність та види.

Затверджено на засіданні Приймальної комісії НПУ імені М. П. Драгоманова

Протокол № 3 від «22» жовтня 2019 р.

Голова фахової комісії _____ / _____ /

Підпис

Прізвище, ім'я, по-батькові

7. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арон Р. Этапы развития социологической мысли. – М., 1992.
2. Волков Ю., Добренъков В., Нечипуренко В., Попов А. Социология: учебник /под ред. проф. Ю.Г. Волкова. –М.: Гардарики, 2007.
3. Гіденс Ентоні. Соціологія/Пер. з англ. В. Шовкун, А.Олійник; Наук. ред. О.Івашенко. – К.: Основи, 1999.
4. Дворецька Г.В. Соціологія: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2002.
5. Дюркгейм Э. Социология. Ее предмет, метод, предназначение. – М.: ТЕРРА – Книжный клуб, 2008.
6. Євтух В.Б. Концептуальні конструкти етносоціальних реалій: досвід трьохлітніх досліджень (три роки в НПУ імені М.П. Драгоманова): монографія. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010.
7. Захарченко М.В., Погорілий О.І. Історія соціології: від античності до поч. ХХ ст. – К., 1993.
8. Исаев Б.А. Социология. Краткий курс. – СПб.: Питер, 2007.
9. Катаєв Л.С. Сучасне українське суспільство: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
10. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія. Загальний курс. –К., 2004.
11. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія. Базовий курс. -К., 2005.
12. Маковецький А.М. Теоретична соціологія: Навчальний посібник. – Чернівці, 2003.
13. Масионис Дж. Социология. – СПб.: Питер, 2004.
14. Общая социология: Учебное пособие /Под. общ.ред. проф. А.Г.Эфендиева. –М.: ИНФРА-М, 2002.
15. Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ століття: Навч. посібник.- К., 1996.
16. Примуш М.В. Загальна соціологія: Навчальний посібник. – К.: ВД "Професіонал", 2004.
17. Ритцер Джордж. Современные социологические теории.- Питер, 2002.
18. Ручка А.О., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології. – К., 1995.
19. Ручка А.О., Танчер В.В. Очерки истории социологической мысли.- К.,1992.
20. Сірій Є.В. Соціологія: загальні теорії. –К., 2004.
21. Смелзер Н. Социология. – М., 1994.
22. Смелзер Нейл Дж. Проблеми соціології, Георг-Зімелівські лекції, 1955. –Львів: Кальварія, 2003.
23. Социология. Наука об обществе: Учебн. Пособие. Под общ. ред. проф. В.П.Андрущенко, проф. Н.И. Горлача. – Харьков, 1996.
24. Соціологічна думка України: Навч. посібник. –К., 1996.
25. Соціологія: которкий енциклопедичний словник . Під ред. заг. ред. В.І.Воловича. –К.: УЦДК, 1998.
26. Соціологія: Матеріали до лекційного курсу. Під ред. В.М. Пічі. – К., 1996.
27. Соціологія. За ред. В.Г.Городяненка. – К., 2002.

28. Соціологія: Навч. посіб. /За ред. С.О.Макеєва. – К.: Т-во "Знання", КОО, 2005.
29. Соціологія. Підручник для соціогуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів / Галушко К.Ю., Ярошенко А.О., Степико В.П., Яковенко А.К. та інші; гол. ред. В.Б. Євтух. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010.
30. Танчин І.З. Соціологія: Навч. посіб. –К.:Знання, 2007.
31. Теоретическая социология: Антология в 2 – х частях. –М., 2002.
32. Фролов С.С. Общая социология: учеб. –М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2008.
33. Черниш Н.Й. Соціологія: Курс лекцій. – Львів, 1996.
34. Шаповал М. Загальна соціологія. – К., 1996.
35. Шаповал М. Соціологія національного відродження. –К., 1995.
- 36.Штомпка П. Социология. Анализ современного общества. М.: Логос, 2008.
37. Щепанський Я. Элементарные понятия социологии. –М., 1969.
38. Энциклопедический социологический словарь. Под общ. ред. Г.В.Осипова. – М., 1995.
39. Ядов В.А. Социологическое исследование: методология, программа, методы. – Саратов, 1995.
40. Якуба О.О. Соціологія: Навч. посібник для студентів. – Харків, 1996.
41. Яременко С.Н. Социология: учебник/С.Н. Яременко, С.Я.Подопригора, И.В. Тумайкин. – Ростов н/Д: Феникс, 2008.